

KURIERO

INTERNACIONA

ISSN 2429-2699

Nedependanta revuo trimestral

En la L.I. di la Delegaciono

N° 4/2018

LA MULINO DIL PAPO (novo)

LA BABEL-TURMO INDIANA

ARKAIM : IMPRESANTA RETO DE FORTIFIKATA LOKI...

REDAKTERO

Jean Martignon

12,rue Maurice Utrillo, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adresi : jean-claude.martignon@orange.fr e
martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigesas ye singla trimestro e la yarala abono esas 10 euri.

L'ido respondas la advoko di mondo qua perdis sua centro, la koncio di lua spirituala konekteso, e l'etikala valoraji di personala diciplino e sociala responsiveso. Karl Schlotterberg

La traduko esas la principio ipsa qua justifikas la posibleso e l'existo di lingui auxiliar.
Umberto ECO

VORTO DAL REDAKTERO

Itere, mea kayereto publikigesis tre tarde. Cafoye, me ne plus serchos exkuzi, e me probos laborar tam rapidamente kam ico esas possiba. Koncernante la movado, la novaji semblas, nun, esar sat bona, nome multa personi intencas irar a la Ido-renkontro di Berlin dum ca somero 2019. Rezolvesis anke organizor balde elekti por la DK dil ULI. Tala elekti tardesis e devabus eventar de longa tempo, ma fine la Idisti divenis plu aktiva. Ico anke esas konstatebla por la literaturo nam nia samideani publikigas multa libri en nia linguo komuna. Ico esas granda chanjo kompare al nekredebla neagemeso quan ni subisis depos plura yari. Me esperas ke co esas la komenco di nova printempo quan nia movado tre bezonas travivar. Tamen, pos ca agreabla ed esperigiva konstato, me devas adjuntar trista noto, nome nia samideano Robert Pontnau havis la chagreno perdar lua amata kompanino Lilian. Me ne intencas redaktar nekrologo carelate, nam el ne esis Idistino, ma me volas certigar a nia samideano ke ni havas kompato e partoprenas lua trauro.

Nia faciolibri (« Facebook »-i) funcionas quale kustumale, tamen me haveskis l'ideo (por la mea) t.e. : Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono), ornar ol per pikturi, ilustraji e muziko. Me ne kredas ke co atraktos multa homi, ma adminime povas montrar ke anke la Idisti aptesas esar kulturoza ed interesesar pri arto. Altra-latere ne esas multa diskuti interesanta. Pri la diskuti prilingua, esas homi qui skribas stultaji preferis kam valoroza debati. De ta vidpunto me tre admiras la faciolibro dil mikra movado « Occidental-Interlingue », nam ibe kelka inteligenta personi aludas tre interesanta temi kultural e linguala. Ni devus imitar li, e malgre mea indijo de karismo, me esforcos agar lo en mea faciolibro. Sincere via. JM :::- :::

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroz L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelante, me havas opinioni simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufixo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum

longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantaziajo, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlinguo kun ca sufixo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufixo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufixo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me pruntas eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo –landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufixo » povos evitare problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duros esar mea personala ‘idolekto’.

LISTO DE UTILA VORTI

‘acetabulo’ : Surfaco artikal dil iliaka osto. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : straniera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

‘adenomo’ : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

‘afordar’ : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

‘ambiento’ : la naturala medio cirkondanta onu.

‘analfabeto’ : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

‘apropo’ : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

‘arpento’ : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobilal voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquanta. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenda internacione).

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifikas domo havanta nur un etaajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Id

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idromo e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo neyuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘dorftrottel’ : Germana vorto signifikanta : neinteligenta vilajano.

,drono‘ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem I F écosystème I G Ökosystem I H ecosistema I R ekosistyema].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupre ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butiki, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator I H escalera mecanica, escalera automatica I R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Lingua Komitato adoptis la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas neneceze neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax I F faxer I G faxen I H enviar por fax I It. Faxare I R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologial unajo [A. F. G. H .I. R.]

fonologio [Ling.] Fako di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

‘fotono’ : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetal.

‘gaela’ : La Gaeli esis Kelta populo parolanta Kelta linguo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

‘ghee’ : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

“globetrotter”: aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

'ideogramo' : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

'idiolekto' : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatreyo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

«jaggery» : «jaggery» qua anke skribetas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

'judo' : Kombat-arto de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma jarcento per kruc-milito durinta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'knemido' : Luxoza pedovesto militista quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regioni.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercal. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo ». Me do selektis ol por Idigar olu ed evitare konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

‘»mandala»’ : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spirituala veko.

'manikeismo': La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

'mansio' : sinonimo di domo (latina vorto)

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiom)

'metroo' : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

'mujiko' : basaklasa rurano en carala Rusia.

'neolitiko' : Lasta periodo dil prehistorio.

'NIFO' : Ne identigita fluganta objekto, nomata anke fluganta diskri od en kelka lingui : fluganta subtasi. On supozas ke li vehigas exterterani en lia internajo.

'onomancio' : Kapableso predicar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

'optimizar' : Ita vorto existas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

'paleolitiko' : Periodo di la antiqua stonepoko komencinte approxim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

'pan' : Ita prefixo, venanta de la Greka linguo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplete.

'patuazo': nacionala, naturala, o matrala linguo. Interlinguo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikis : patrala (matrala) linguo.

'piktogramo' : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

'pucho' : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

'radiofono' : mashino por recevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la possiba konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

'resursi' : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

'rocketo' : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

'samurayo' : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

'sensoro' : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, excepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

'sinkronaleso' : Misterioza koincidi neexplikebla racionale o per ja existanta cienco o savo.

'shako' : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

'shamanismo' : Praktiko di qua la skopo esas mediaco inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

'smartfono' : Moderna poshtelefonilo anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

'soyao' : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Extrema-Oriento. Ma la plu multa Idisti preferas la formo : soyo.

'sponsoro' : mecenato.

'termoluminecenco' : kaloral lumifado.

'TM-efekto' : Sentimento di antipatio quan on havas nekonciante e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

'toponimo' : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

'tornado' : vortica ventego.

'totalitera' : rejimo di Stato en qua omna povи apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifikanta : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘yudo’ : Israelido. Persono di ‘yuda’ religio.

‘yudismo’ : Monoteista religio dil yudi.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’: malgre to, malgre omno.

‘quoniam’: pro ke.

‘utinam’: utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morge !»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifikas : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna Idisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologial).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dicionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «Ico esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara.

Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstraktite, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar texti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

CITAJI : *La maxim bona moyeno efektigar onua promiso esas nulatempe promisar ulo.* (Napoléon Bonaparte)

La vorto « vertuo politikal » esas sensencajo.(Napoléon Bonaparte)

Socio sen religio esas quale navo sen busolo (Napoléon Bonaparte)

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : *Che la konto di rejo Artur, kavalieri interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliero e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca*

kavaliero. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas pokope elua opinono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu tante plezas a la siniorino ke mariajo rezolvesas ante la veno di rejo Artur. Lor la veno di ca suvereno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino.]

La rejo pregis la siniorino retroirar ad elua kastelo. El retrovenis triste sequata da omna personi di elua domo. Kontre lua volo sinioro Ivain separis su de lua amikino. La rejo povas fordunktar la korpo ma il ne duktas kun su la kordio, pro ke ol duras esar proxima al damo per la penso. Quik kande la kordio esas sen la korpo nulakaze ol povas vivar. E ke la kordio povez vivar sen la korpo, nulu ja vidis tala marvelo. Yen tamen ke ca marvelo eventis ! La korpo retenis la vivo, ma sen la kordio qua anmizis lu e qua ne plus volis sequar lu. La kordio havas felica sejorno e la korpo esas en l'espero retroirar por juntar su al kordio. Ma sen ca kordio sinioro Ivain rifortigas su stranjamaniere per la espero, qua ofte trahizas ed esas ho ve ! nur nevereso. Me kredas ke il ne savos lo kande la espero trahizos ilu. Nome se nur per un dio il transiras la tempo fixigita da lua damo, nulatempe itere il trovos paco.

Lo esas probable, segun mea supozo, lua versimila fato nam sioro Gauvain 'jame' lasos Ivain separar su de il.

Amba iris kom kompanuli ad omna loki ube on turniras. Tale agis dum la tota yaro sinioro Ivain e sempre sinioro Gauvain sorgis por servar la glorio di lua amiko. Ma il igis ilu tante tardeskar ke la tota yaro pasis e ke la mezo dil monato agosto rivenis. Itatempe la rejo itere asemlbis la konto.

Amba kompanuli jus retrovenis de turniro depos la preirinta dio. Onu raportas, adminime semblas tale, ke amba kavalieri ne volis instalar su enurbe ma li preparigis lia paviliono exter la urbo. Vizitar la rejo li ne iris, ma la rejo venis por vizitar li kun lua maxim bona kompanuli.

Inter li sideskis rejo Artur. Ivain penseskis pri sua damo e nulatempe esabis tante opresata per tala penso nam il bone savis ke il violacabis sua promiso e ke la fixigita tempo pasabis. Ilu povis nur tre desfacile impedar su plorar. Il esis shamoza. Lua

kompanuli sidanta cirkum ilu, li vidis damzelo venanta per granda troto sur lua nigra promen-kavalo havanta blanka makuli super la hufi. El decensis avan lia paviliono sen ke ulu venis vers elua estribo e sorgis por elua kavalo.

Quik kande el videskis la rejo elu faligis sua mantelo. El eniris e venis opoze a lu. El dicis ad il :

-Mea siniorino salutas le rejo e salutas sinioro Gauvain ed omna ceteri, ecepte Ivain la mentiozo, la trahizer, la desloyalo, la fraudetanto qua trompis e tante deceptis elu ! Il kredigis ke il esis perfekt amiko. Il esis hipokrita e seduktanta. Ita Ivain seduktis mea siniorino nur pro ke el esis sen malico e nule kredis ke tala viro esus kaponta elua kordio. No, li ne furtas la kordii, iti qui amoras ! L'amiko prenas la kordio di sua amoratino ma il konservas olu e defensas lu kontre la furtanti qui fingas esar loyala viri. Iti esas furtanti nesincera e trahizera qui havas kom honor-afero ravisar la kordii sen remorso. Ma l'amiko vera amiko, adube lu iras, il konservas precoze la kordio e riportas ol.

« Sinioro Ivain mortigis mea siniorino ! Elu kredis ke il konservos elua kordio e riportos ol ante ke un yaro esus pasinta. »

« Ivain, tu esas tro obliwiema pro ke tu ne povis memorar ke tu devis retrovenir a mea siniorino pos la paso di un yaro. Til la festo di Santa-Ioannes, elu grantis intervalo a tu. Tu tante desprizis elu ke tu konservis nula memorajo. Mea siniorino markizis omna dii en elua chambro, nam ta qua amoras esas tre sucioza e ne povas bone dormar : dum la tota nokto lu kontas la pasinta e la venonta dii. Tale agas la loyala amoranti kontre la tempo e la sezono. »

« No, co ne esas descracioniza ke el plendas hike, e lo ne esas ante la tempo. Me dicas nulo pro iraco ma me dicas : tu trahizis ni, tu qua ne egardis tua promiso a mea siniorino. Mea siniorino ne plus sucias pri tu

e demandas a tu per mea boko ke tu ne retrovenez ad elu e tu ne konservez elua ringo. Retrodonez ol a me nam oportas retrodonar ol ! »

Sinioro Ivain ne povas respondar. Il ne plus esas kapabla parolar. Ma la damzelo quik forprenas la ringo de ilua fingro. Pose elu salutas la rejo ed omna kavalieri cirkume quin elu lasas tre embarasata.

(Duro sequos)

La Romani kultivis la libereso religial

Templo konstruktita dal Romani kultis la lokala deino dil maro

Da Ronald ter Haar

NEDERLANDO – En Zeelando, Nederlandana provinco, stacas ita templo Romana. Ol esas rikonstrukto dil templo qua konstruktesis ibe dal Romani dum la duesma yarcento p.K. Kompreneble lo ne esas rara fakto, ke la Romani facigis templo en regiono ube li permanis dum plura yarcenti.

Tamen, onu ne konstruktis ita templo por deo Romana, ma por deino lokal, Nehalennia, deino dil maro. Super insigno on trovas la apuda texto : GENS BATAVORUM, AMICI ET FRATRES ROMANI IMPERII (Al Batavi (Nederlandani), amiki e frati dil imperio Romana).

Konseque, la Romani konstruktabis templo por la adorado di deino de altra religio. La religio di okupata populo ! Se on konsideras la regretinda problemi inter la granda religii mondial qui *sovente* (ofte) eventas nia-epoke, on povus lernar ulo de la religii anciena...forsan. – Kande la templo apertesas, la novpagani donas lia sakrifiki al granda skulturo di Nehalennia en la dicit templo, quale olim : pom!

La Templo di Nehalennia

CITAJO : « La populo esas la sama omnaloke, kande on orizas lua kateni, lu ne odias la submiseso. » NAPOLEON BONAPARTE

La mulino dil Papo (novelo)

De omna jolia sentenci, proverbi o populdicaji, per qui nia rurani di Provencia pasmentizas lia diskursi, me ne konocas un de li qua esas plu pitoreska nek plu stranja kam olca. Ye disto de sisadek kilometri cirkum mea mueleyo, kande on parolas pri viro rankorema, venjema, onu dicas : « Ita viro ! havez desfido !... Il esas quale la mulino dil Papo, qua rezervas dum sep yari lua pedo-frapo. »

Me serchis savar dum tre longa tempo de ube ca proverbo povis venar, to quo esis ta mulino papal ed ita pedo-frapo rezervita dum sep yari. Nulu hike povis informar me pri ca temo, ne mem Francet Mamaï, mea fifro-pleanto, qua tamen savas perfekte la legendaro Provenciana. Francet pensas, quale me, ke esas sub ico ula kroniko anciena di la lando Avignon ; ma il nulatempe audis parolar pri ol autre kam per la proverbo...

-Vu trovos ico nur che la biblioteko dil Cikadi, dicis a me ridante la olda fifristo. Ca ideo semblis bona a me, e pro ke la biblioteko dil Cikadi esas proxim mea domo, me iris adibe dum ok dii.

Lo esas biblioteko marveloza, admirinde richa, apertata al poeti journe e nokte, edube laboras mikra bibliotekisti havante cimbali qui muzikas dum la tota tempo. Me pasis ibe kelka delicoza jorni, e, pos un semano de serchado, - surdorse, - me fine deskovris to quon me volis, t.e. la historio dil aludita mulino e di ca famoza pedo-frapo rezervita dum sep yari. La rakonto di ol esas jolia quankam kelke naiva, e me va probar dicar ol a vu exakte quale me lektis lu hiere matine en manuskripto havante la koloro dil vetero, qua odoris bone ye sika lavendo ed havis granda filandri kom marko-rubandi.

Ta qua ne vidis Avignon dum la tempo dil papi vidis nulo povante komparezar a ca splendidajo. Koncerne la gayeso, la vivo, l'animado, la joyoza festi, nulatempe existis urbo simila. Lo esis, de la matino til la vespero, procesioni, pilgramadi, chosei kovrita per flori, belege tapetizita, arivi da kardinali per la fluvio Rhône, baneri fluktuanta en la vento, galeri flagizita, dil papo la soldati qui kantis Latine sur la placi, la krako-planki dil fratuli questanta ; pose, de supre ad infre domi qui presesis zumante cirkum la granda palaco papal quale abeli cirkum lia abeluyo, lo esis anke la tik tak dil texili por denteli, la konstanta movado en un sinso e la opozata sinso dal naveti texante la oro dil chazubli, la mikra marteli dil cizelisti por la flakoni, la tabli di harmonio quin onu ajustis che la fabrikisti di muzik-instrumenti, la kantiki dil urdistini, ultre ico la bruoso dil kloshi, e sempre kelka tamburini quin on audis bruisar, ibe ye la latero dil ponto. Nome che ni, kande la populo esas kontenta, oportas ke lu dansez, oportas ke lu dansez ; e pro ke ita-epoke la stradi dil urbo esis tro streta por la farandolo, fifristi e tamburinisti postenizis

su sur la ponto di Avignon, expozesata al koldeta vento dil fluvio Rhône, e journe e nokte on dansis ibe, on dansis ibe... Ha ! la felica tempo ! la felica urbo ! Halbardi qui ne tranchis ; statala karceri ube on pozis vino por desarmigar ol. Nulatempe indijo de nutrivi ; nulatempe milito... Yen quale la Papi dil Komtio savis guovernar lia populo ; yen la motivo pro qua lia populo tante regretis li !...

Esas precipue un de li, benigna oldulo, quan onu nomizis Bonifacius... Ho ! ilta, quanta lakrimi on varsis en Avignon kande il mortis ! Il esis princio tante aminda, tante afabla ! Il ridis ad onu tante bone de la altajo di lua mulino ! E kande on pasis proxim ilu – mem se on esis mikra laboristo produktanta rubio o la granda judiciisto dil urbo, - il donis ad onu sua benediko tante polite ! Il esis vera papo di Yvetot (mikra rejio legendal di Normandia NDLT), ma di Yvetot Provenciana, e lua rido esis delikata, ultre lo il surhavis stipeto de majorano an lua bireto, e nula amikino... La unika amikino quan on ulatempe konocis pri lu, a ta bona patro, lo esis lua viteyo, - viteyo quan il ipsa plantacis, ye 12 kilometri de Avignon, en la mirti di Château-Neuf.

Ye singla sundio, ekirante de vespri (katolika ceremonio liturgial eventanta dum sundio posdimeze NDLT), ca digna viro iris por kurtezar ol ; e kande il esis ibe supre, sidanta sub agreabla suno, lua mulino apud il, lua kardinali cirkume jacanta an la pedi dil trunki, lore il desstopigis flakono de landala vino, - ca bela vino, rubinea, qua

depos ta tempo
nomizesis
Château-Neuf dil
Papo, - ed il
gustadis ol
pokope, dum
regardar sua
viteyo kun
emociganta

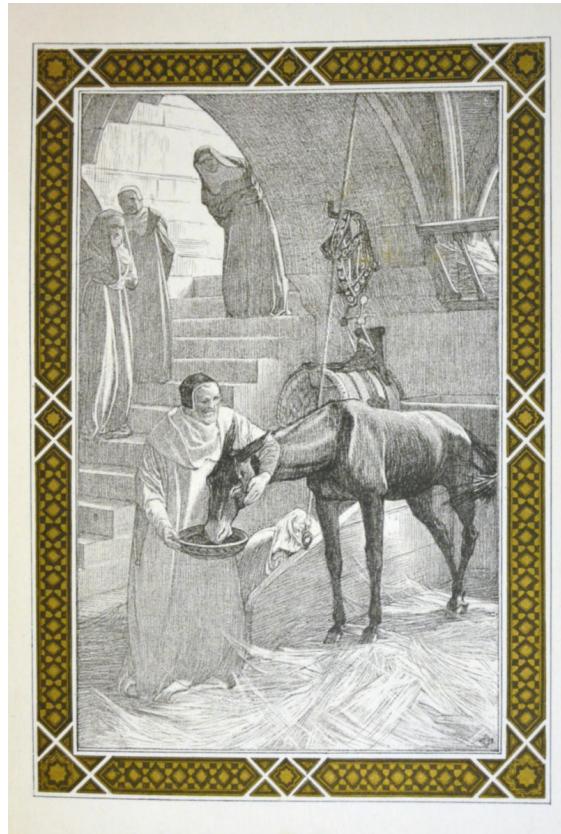

mieno. Pose, kande la flakono esis vakuigita e la jorno finanta, il retrovenis joyoze al urbo, sequata de lua omna akompananti ; e kande il pasis sur la ponto di Avignon, meze dil tamburi e dil farandoli, dum ke lua mulino diveninta joyiza pro la la muziko haveskis mikra amblo saltetanta, dum ke ilu ipsa markizis la pazo dil danso per lua bireto, to quo forte skandalis lua kardinali, ma dicigis al tota populo : « Ha ! la benigna princo ! Ha ! la jentila papo ! »

Pos lua viteyo di Château-Neuf, to quon la papo amis admaxime en la mondo, lo esis ilua mulino. Ca benignulo amegis ta bestio. Singlavespere ante kushar su il iris por vidar ka lua stablo esis bone klozata, kad ulo indijesis en lua manjo-trogo, e nulatempe il staceskus por livar la tablo sen preparigar sub sua okuli granda boledo de vino segun Franca maniero, kun multa sukro ed aromati, quan il portis ipsa ad elu, malgre la remarki dal kardinali... Oportas dicar ke ca bestio valoris la peno bone traktesar El esis bela mulino nigra makuletizita per reda koloro, havis sekura pedo, brillanta pilo, la gropo larja e plena, surhavante fiere lua mikra kapo sika harnesizata per pomponi, nodi, arjenta sonalii, tufeti de rubandi ; ed ultre co el esis dolca quale anjelo, havis naiva okuli e du longa oreli, sempre movanta, qui donis ad el aspekto di bona kerlo... La tota urbo Avignon respektis lu, e, kande el iris en la stradi, omni esis afabla ad elu ; nome singlu savis ke co esis la maxim bona moyeno bone konsideresar, e ke kun lua kandida aspekto, la mulino dil Papo duktis plura personi a richeso, pruvo pri co Tistet Védène e lua

marveloza

aventuro.

Ica Tistet Védène esis, en realeso, senshama bubacho, quan lua patro, Guy Védène, skultisto pri oraji, mustis ekpulsar de lua hemo, pro ke il ne volis laborar e debochigis la aprentisi. Dum sis monati on vidis ilu vagadar tra omna mala loki di Avignon, ma anke, precipue, proxim la domo papal ; nome ca raskalo havis depos longa tempo projeto pri la mulino dil Papo, ed on quik konstatos ke ico esis ulo ruzoza... Uladie kande la Santa Patro promenadis sola kun lua bestio sub la rempari, yen Tistet qua adparolas il, e dicas ad ilu dum juntar la manui, kun aspekto di adoro :

-Ha Deo mea ! granda Santa Patro, quala bela mulino vu havas ! ... Permisez ke me regardas elu... Ha ! mea papo, la bela mulino !... La imperiestro di Germania ne havas ula bestio simila.

Ed il karezis elu, ed il parolis dolce ad elu quaze el esus damzelo :

-Venez, mea juvelo, mea trezoro, mea vera perlo...

E la bona Papo tote emocigata, dicis en su ipsa :

-Quala benigna yunuleto !... Quale il esas jentila kun mea mulino !

E pose dum la morga dio ka vi savas to quon eventis ? Tistet Védène kambiis lua anciena e modesta vestio flava po bela albo dentela, kamalio ek violea silko, shui havante bukli, ed il eniris la rondo dil proximi dil Papo, ube ante lu acceptesabis nur filiuli di nobeluli e nevuli di kardinali... Yen la povo dil kapableso intrigar !...Ma ico ne esis suficanta por Tistet.

Kande il enoficeskis ye la servo dil Papo, la raskalo durigis la pleado qua esabis tante sucesoza a lu. Insolenta ad omni, il esis atencoza e komplezema nur por la mulino, e sempre on renkontris ilu tra la korti dil palaco kun manuedo de aveno o fasko de esparseto, di qua il sukusis jentile la rozea grapo dum regardar la balkono dil Santa-Patro, semblante dicar :

« Nu !...por qua es ico ?... » Ito eventis tante ofte ke fine ca benigna Papo, qua sentis su oldeskari, grantis a lu la sorgo okupar su pri la stablo e portar al mulino lua boledo de vino segun Franca maniero ; to quo ne tre plezis al kardinali.

Neanke al mulino, ico ne ridigis elu... Nun, dum la tempo di sua vino, el sempre vidis arivar aden lua hemo kin o sis yuna kleriki qui instalis su en la palio kun lia kamalio e lia denteli ; pos instanto, agreabla odoro varma di karamelo e di aromati plenigis la stablo, e Tistet Védène aparjis portante kun presorgo la boledo de vino segun Franca maniero. Lore la martirigo dil kompatinda bestio komencis.

Ica vino parfumizita, quan elu tante prizis, olqua prokuris agreabla varmeso ad elu e quaze furnisis ali ad elu, on havis la krueloso adportar ol ad elu, ibe, en lua manjo-trogo, respirigar ol ad elu; pose, kande el havis la naztrui plena de co, finite ! La bela liquoro havante koloro di rozea flamo iris tote aden la guturo di ca bubachi..E mem, se li nur furtabis elua vino ; ma li esis quaze diabli, ica omna mikra kleriki, kande li drinkabis !...La unu tensis ad elu la oreli, l'altru tensis la kaudo ; Quiquet accensis adsur elua dorso, Béluguet probigis ad elu sua bireto, e nulu de ta bubachi reflektis ke per kiko ca honesta bestio povabus sendar li omna aden la polala stelo, e mem plu fore... Ma no ! Onu ne esis senmotive la mulino dil Papo, la mulino dil benediki e dil induljenci...Malgre la mal agadi dal pueri, elu ne iraceskis ; ed el havis nur rankoro a Tistet Védène...Ilta, exemple, kande elu sentis il dop elu, elua hufo pruritis, e vere esis serioza motivo por co. Ica raskalo Tistet facis tante maligna

malicaji ad elu ! Il havis tante kruela imaginaji pos drinkir !...

Uladie, il imaginis acensigar el al turmeto dil ekleziala skolo, adsupre, tote supre, che la pinto dil papala palaco !... E to quon me dicas a vu carelate ne esas rakonto, duacent mil Provenciani vidis co. Ka vu povas pensar pri la teroro di ta desfortunoza mulino, kande, pos jirir blinde, dum un horo, sur eskalero limakatra e klimir me ne savas quanta gradi, el trovis su subite sur plattormo dazlanta pro lumo, e ke ye plura centi de metri sub elu el perceptis fantastika urbo Avignon, la baraki dil merkato ne esis plu grossa kam avelani, la soldati dil Papo avan lia kazerno esis simila a reda formiki, ed ibe, sur arjentea filo, mikrega ponto ube on dansis, ube on kantis... Ha ! kompatinda bestio ! quala paniko ! pro lua krio, omna vitri dil palaco tremis.

:

-Quo eventas ? quon onu agas ad elu ? klameskis la benigna Papo dum precipitar su a lua balkono.

Tistet Védène ja esis en la kortsu simulante plorar ed arachar a su la hari.

-Ha ! magna Santa-Patro, to quo eventas ! Esas la fakteto ke vua mulino... Deo mea ! quon ni divenos ? Esas la fakteto ke vua mulino acensis aden la turmeto...

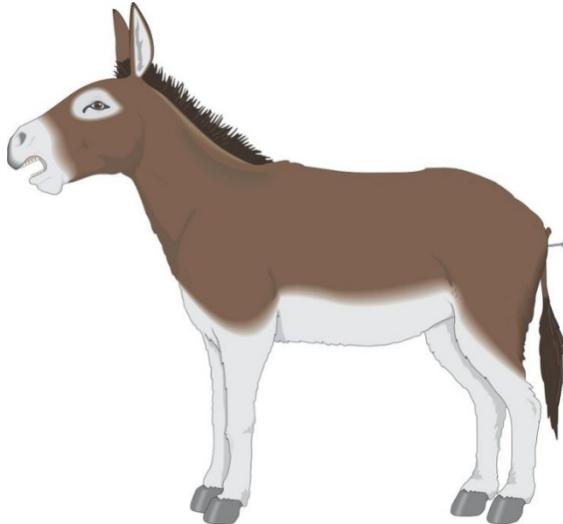
-Ka tote sola ???

-Yes, magna Santa-Patro, tote sola... Videz ! regardez elu, ibe supre...Ka vu vidas l'extremajo di lua oreli qua perceptesas ? On povus kredar ke li esis du hirundi...

-Deo kompatez ni ! dicis la desfortunoza Papo dum levar sua okuli...Ma el vere divenis fola ! Ma el mortigos su... Oportas ke tu decensez, kompatinda bestio !...

Ho ve ! el ya nur deziris decensar... ; ma tra ube ? L'eskalero, onu ne povus pensar pri ol : on povas acensar ol, ma por decensar, el povus nur ruptar a su la gaudi...E la kompatinda mulino afliktesis, e, dum vagadar sur la plattormo, havante elua grand okuli plena de vertijo, elu pensis pri

Tistet

Védène :

-Ha ! bandito, se me salvesos de co...esos timinda hufo-frapo morge matine !

Ita ideo pri hufo-frapo ridonis kelka kurajo ad elu ; sen ico elu ne povabus rezistar... Tandem, on sucesis departigar elu de ibe supre ; ma ico esis serioza afero. On mustis decensar el per kriko, kordi, kamilo. Ed on povas imaginari quale esis la vexajo por la mulino di papo konstatar ke el pendesis ye ca altajo, natante per lua gambi en la vakuo quale melolonto an la extremajo di filo. E la tota habitantaro di Avignon qua regardis elu.

La desfortunoza bestio dum la tota nokto ne dormis pro co. Semblis ad elu ke el jiris sur ta maledikata platformo, akompanata per la ridi dil urbani sube, pose el pensis pri ca senhonora Tistet Védène e pri la fortega hufo-frapo per qua el punisos lu dum la morga matino. Ha ! mea amiki, qualia hufo-frapo ! Til Pampérigouste on vidus la fumuro di ol...Or, dum ke el preparis a lu ca bela accepto en la stablo, ka vu savas to quon agis Tistet Védène ? Il navigis sur la fluvio Rhône dum kantar en galero papal ed iris a la korto di Napoli kun la trupo de yuna nobeli quan la urbo Avignon sendis singlayare adche rejino Ioanna por exercar su al diplomaco ed al kortala politeso. Tistet ne esis nobelo ; ma la Papo volis rekompensar lu pro sorgir sua bestio, e precipue pro ilua aktiveso dum la dio dil salvado.

Dum la sequanta dio ico esis granda decepto por la mulino !

-Ha ! la bandito ! Il suspektis ulo !...elu pensis dum sukusar iracoze sua sonalii... ; ma co esas egala, me ne oblivious, maligna kerlo ! tu trovos ol lor tua retroveno, tua hufo-frapo...me konservas ol por tu !

Ed el konservis ol por il.

Pos la deproto da Tistet, la mulino dil Papo rihavis elua vivo quieta e lua konduto di olim. Ne plus esis Quiquet, neanke Béluguet en la stablo. La bela dii dil vino segun Franca maniero retrovenabis, e kun li la bon humor, la longatempe duranta siesti, e la pazeto di gavoto kande el suriris la ponto di Avignon. Tamen, depos lua aventuro, onu ne plus esis tante kordiala ad el en ca urbo. On povis audar susurado cirkum lua voyirado ; la geoldi sukusis lia kapo, la yuneti ridis dum montrar la turmeto. La benigna Papo ipsa ne plus havis tam multa fido a lua amikino, e, kande il dormetis sur elua dorso, dum la sundio kande il retrovenis del viteyo, il sempre havis ca dopa penso : » E se me vekus ibe supre, sur la platformo ! » La mulino konstatis ico ed el sufris sen dicar ulo, nur, kande on pronuncis la nomo di Tistet Védène koram elu, elua longa oreli fremisis, ed el akutigis kun rideto la fero di elua hufi sur la pavaro...

Sep yari basis tale ; fine, pos ica tempo, Tistet Védène retrovenis de la korto di Napoli. Lua tempo ne ja finis ibe ; ma il saveskis ke la Unesma Mustardisto dil Papo jus mortabis subite en Avignon, e pro ke ca ofico esis bone pagata, il arivabis hastoze por kandidatesar.

Kande ca intriganto Védène eniris la chambro dil palaco, la Santa-Patro rikonocis lu nur desfacile, tante il kreskabis e divenabis forta. Oportas anke dicar ke la benigna Papo oldeskabis e ke il ne vidis bone sen binoklo.

Tistet ne esis timida.

-Quale ! granda Santa-Patro, ka vu ne plus rikonocas me ?.. Me esas vua Tistet Védène !...

-Védène ?...

-Ma yes, vu savas bone... ita qua portis la vino segun Franca maniero a vua mulino.

-Ha ! yes...yes...me memoras...Benigna yunuleto, ta Tistet Védène ! En nun, quon lu volas de ni ?

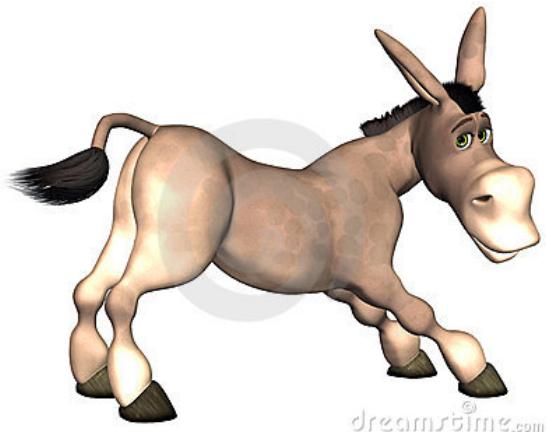
-Ho ! poka kozi, magna Santa-Patro... Me venis demandar a vu...Ka vu sempre havas vua mulino ? Kad elu standas bone ? Ha ! Yes, me joyas pri co ! Me venis por demandar a vu la ofico dil Unesma Mutardisto qua jus mortis.

-Unesma Mustardisto, tu !... Ma tu esas tro yuna. Quante tu evas nun ?

-Duadek yari e du monati, glorioza pontifiko, juste kin yari plusa kam vua mulino...Ha ! palmo di Deo, la jentila bestio ! Se vu savus quante me amis el ita mulino... quale me langoris pri el en Italia !... Ka vu acceptus permisar a me vidar lu ?

-Certe yes, mea filiulo, tu vidos elu, dicis la benigna papo qua esis tre emocigita...E pro ke tu tante forte amas elu, ita jentila bestio, me ne plus volas ke tu vivez fore de elu. Quik de hodie, me servigas tu mea persono kom Unesma Mustardisto... Mea kardinali kritikos akre ico, ma ne importas ! me kustumus pri co... Venez querar ni morge, lor la ekiro di vespri, ni livros a tu la insigni di tua grado koram nia kleriki, e pose... Me duktos tu por vidar la mulino e tu venos al viteyo kun ni amba...Bone ! esos tale...

Ne esas dicinda ke Tistet Védène esis kontentega dum ekirar la granda chambro e me ne bezonas dicar a vi kun quala nepacienteso il vartis la ceremonio dil sequanta dio. Tamen, en la palaco esis ulu mem plu felica e plu nepacienta kam ilu : lo esis la mulino. Depos la retroveno da Védène til la vespri dil morga dio, la terorigiva bestio ne cesis manjegar aveno e frapar la muro per lua dopa hufi. Anke elu preparis su por la ceremonio...

dreamstime.com

E do...dum la morga dio, kande la vespri esabis dicita, Tistet Védène iris en la korto dil papala palaco. Omna altaranga kleriki esis ibe, la kardinali vestizita per lia reda robi l'advokato dil diablo vestizesis per nigra veluro, la abadi di kuvento surhavis lia mikra mitri, anke la presbiteriani di Santa-Agrico, esis la kamalii violea dil klerikaro e dil basaranga Ekleziani, la soldati dil Papo surhavis lia maxim bela

(Segun Alphonse Daudet)

uniformi, la tri kunfratari de penitencanti, la ermiti dil monto Ventoux havanta mieno sovaja e la mikra kleriko qua iras dope dum portar la klosheto, la floganta fratuli nuda til la tayo, la sakristi florizita en robi di judiciisti, omni, omni, til la donanti di santa aquo, e ta qua acendas, e ta qua extingas...nulu indijesis...Ha ! ico esis bela ordinaco ! Kloschi, petardi, suno, muziko, e sempre ita furianta tamburini qui duktis la danso, ibe fore, sur la ponto di Avignon...

Kande Védène aparis meze dil asembleo, lua staturo e lua bel aspekto produktis murmuro di admirio. Il esis splendida Provenciano, ma de ti qui esas blonda, kun granda hari frizata e mikra barbo senordina qua semblis prenita de la spani di delikata metalo falinta de la cizelilo di lua patro, la skultisto pri oro. On susuris ke en ita blonda barbo la fingri di rejino Ioanna kelkafoye ludabis : e la sinioro de Védène havis, fakte, la aspekto glorioza e la regardo neatencema di la viri quin la rejini amoris. Itadie por honorizar sua naciono, il remplasigabis lua vesti Napoliana per jileto havante rozea bordo segun Provenciana maniero, e sur lua chapelo tremis granda ibiso-plumo di Kamargia.

Quik pos enirir, la Unesma Mutardisto salutis elegante, ed adiris la alta perono, ube la Papo vartis il por transmisar a lu la insigni di lua grado : la kuliero ek flava ligno e la vesto safranea. La mulino esis infre dil eskalero, tote harnesizita e pronta departar por la viteyo... Kande il pasis proxim elu, Tistet Védène havis bona rideto ed haltis por donar ad elu du o tri amikala frapeti sur la dorso, dum regardar diskrete ka la Papo vidis ilu. La posturo esis bona...La mulino springeskis :

-Nu, recevez bandito ! De sep yari me rezervas ico a tu !

Ed el sendis a lu hufo-frapo tante teroriganta, tante teroriganta, ke mem en Pampérigouste on vidis la fumuro di co, vortico de fumuro blonda ube flugetis ibiso-plumo : lo esis to quo posrestis del desfortunoza Tistet Védène !...

La pedo-frapi da mulino ne esas tante violentoza kustumale : ma elta esis papala mulino ; ed ultree pensez pri co ! el rezervis ol ad ilu depos sep yari... Ne esas plu bela exemplo di rankoro eklezial.

ALTERNATIVA MEDICINO

L’aloo vera (Latine : aloe vera) tante reparera por la sanesala stando

Kultivata depos plura yarcenti en mediteraneala regiono, l’aloo vera abundegas de bonfaci regeneranta por onua pelo ed onua organismo. Kom kosmetikala produkturo, kom gelinatra produkturo o kom suko, ita kaktuso esas nur bonvolanta ad onu !

Lua origino esas Sud-Afrika, ita perena planto sen stipo esas karakteriziva dil baseno mediteraneal havante milda klimato. Uzata interne od extere, ol flegas onua sanesala stando per alejar e per reparar diversa morbi, danke olua grandanombra bonfaci.

Lu flegas l’intestino

Tre efikiva por alejar la sufri dil ventro, l’aloo vera pruvesas esar ecelanta kontre-inflamatorio. Segun Alain Bibal, natur- e nutrokuracisto, ca planto cikatrizas la digesto-tubo dum helpar l’elimino di toxika elementi e di karbohidrati. Kontre la konstipeso, l’aloo vera povas konsumesar kom suko, fruktoquirlajo o kom varma liquidajo. Oportas, tamen, esar prudenta nam ye tro forta dozo ita substanco povas havar kom konsequantajo laxigiva od

iritanta efekti. Sempre demandez medikala konsilo. L’aloo vera esas ne nur efikiva kontre la ventro-morbi e la konstipeso, lu esas agento ne-neglijinda por la bona funcionado di la hepato.

Quale agar ? Esas konsilinda absorbar latexo di aloo, vespere, kurtatempe ante irar a la lito, per mikra dozo.

Lu regulizas la procento di sukro

Se on konsumas ol kom suko o kom kapsulo, l’aloo vera posibligus regulizar la procento di sukro en la sango. Pro lua efiko hipoglicemiiganta, lu stimulus la produktado di insulino ed igus possiba plu bona kontrolo di la pezo por la personi sufranta pri diabeto di kategorio 2. Atencez tamen, la sukuracado kaze di diabeto ne esas sempre konsilinda. Oportas obtenar la konsilo di onua mediko, por ke lu povez, eventuale, rikonsiderar la posologio* (quanto preskriptita) dil medikamenti por flegar ca morbo.

Quale agar ? L’efikiveso dil gelinatra produkturo di aloo kom substanco hipoglicemiiganta ne esas klare pruvita, ma

on konsilas kustumale absorbar 1 kulieredo, 2 foyi diale, ante la repasti.

Lu aquizas la pelo e la hari

Legendo rakontas ke rejino Kleopatra igis l'alooo vera kom sua trumpo por elua beleso. Utiligata kom reparera balzamo l'alooo vera efektigas mirakli pri la pelo. Lu esas ideala tam bone kaze di sun-frapo kam di ekzemo-erupto. Cetere lu protektas kontre l'aparo dil pustuleti di akneo, alejas la brul-vunduri e la pruriti e luktas kontre la *psoriasis* e la herpeto.

Lua povi esas tala ke la cikatrizo dil plagi esas instantala (atencez tamen ne aplikar ol sur la beanta plagi). Utiligata kom lakto o kremo konstante, lu luktas kontre la oldesko dil epidermo e l'aparo di rugi tro frua. Anke la hari koncernesas pro ke l'alooo vera desgrasizas ed aquizas la haroza pelo.

Quale agar ? Maxim facila esas utiligar folio di ta planto. Tranchez la dornoza lateri, emundez la folio e tranchez olua bordi por extraktar de ol pura produkturo gelatinatra. Mixez la gelatinatra produkturo, varsez ol aden steriligita poti quin onu konservos en refrigeratoro (koldiganta armoro o frigorizilo). Aplikenda pose sur la hari, la vizajo o la korpo (dum evitar la mukozi). On povas anke rekursar a gelatinatra produkturo vendata en komerceyo, qua konservesos dum plu longa tempo.

Lu alejas la dolori dil artiki

Danke lua efiki kontre-inflamala, l'alooo vera kalmigas certena patologii dil osti ed artiki, torduri, tendinopatii (tendino-morbo) o dolori muskulal.

(Artiklo da *Emmanuelle Jungpublikigita en LES VEILLEES DES CHAUMIERES*)

La volfo, la kaprino e la kaproyuno (rakonteto)

Ni esez prudenta

Dum departar matine por irar pasturar la nova herbo e querar la provizuri dil porno, la kaprino, exhortis elua mikra kaproyuno quale singladie : « Restez absolute heme, mea infanteto, e precipue apertez la pordo nur a ti qui dicos : abase la volfo ».

Dum ke el dicis ca vorti, la volfo pasis dop vicina hego. Audinte oli, lu fixigis oli bone en sua memoro, pro ke il esperis utiligar li balde ed ilu vartis.

Kaproyuno promisis apertar la pordo a nulu, nam il timis manjesar dal volfo.

Lore la kaprino klozis sua pordo per klinko, e direktis su vers la prati alonge la rivero. Quik kande la kaprino desaparabis al jirkurvo dil voyeto, la volfo avancis vers la pordo dil kabano, frapis neforte e, per voco quan il esforcis moderar lu dicis : « Apertez quik, kaproyuno, ed abase la volfo ! »

Quale agar ? Suficas aplikar ol kom gelatinatra produkturo sur la doloriganta areo. La paciganta efekto esas nemediata.

Lu diminutas la jenjiviti

Taskope brosar la denti kun dentifrico kontenanta aloo vera ed efektigar boko-balno havanta bazo de aloo posibligas diminutar la plako dental e konseque luktar kontre la jenjivito.

Quale agar ? On brosez a su la denti 3 foyi diale ed on efektigez boko-balno anke 3 foyi diale dum 12 semani.

Un planto, 2 materii

L'alooo vera produktas du substanci diferanta :

-La latexo, flava sapto extraktita de la extera strato dil folii.

-La gelatinatra produkturo, qua kompozesas per mucilajo klara extraktita del internajo dil folii di aloo vera.

Ube trovar ol ?

Ultre la kremla e kapsuli qui esas disponebla en apoteki od en la butiki specaligita pri produkturi natural e dietetiko, on povas trovar fresha aloo vera en la vendeyi pri ekologiala produkturi. On bone pensez verifikar apud la vendisto ke la planto povas ingestesar, nam ne omna varietati di ol esas manjebla.

Existas anke teo ye aloo vera. Disponebla en komerceyi, lu esas delicoza, drenas la hepato e preventas la trublesi digestal.

Kaprojuno qua ne rikonocas la voce di matro kaprino regardas per fenduro dil pordo, « Abase la volfo, lo esas bone, lu dicis, ma oportas anke montrar brakio blanka, se no me ne apertos. » Singlu savas ke che la volfi brakio blanka esas rarajo.

Ilta qua kredabis manjar la kaproyuno por sua dejuno, esis tre deceptita vidar ke la pordo duris esar klozata. Ilu regardis adinfre, adsupre, omnaloke ; la kabano esis bone klozata. Kaproyuno esis sekure shirmata.

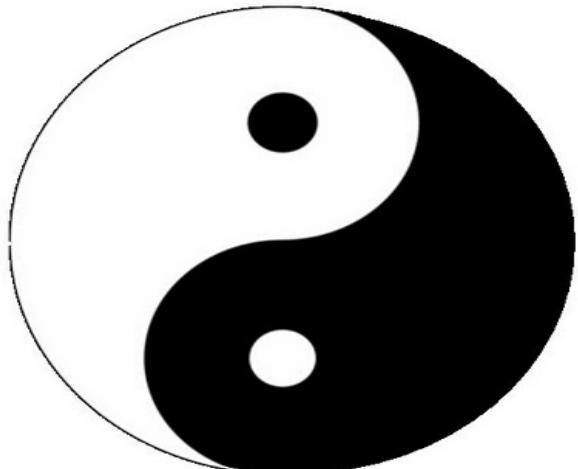
E pro ke la Kaprino esis balde retrovenonta e ke sinioro volfo timis la korno-frapi, il retroiris a sua bosko shamoze e kun vakua stomako.

Du presorgi plu valoras kam nur un.

(Segun LA FONTAINE)

TAO-TE-KING

Sequo duadek-e-duesma

LXI

Kande granda rejio tenas su advale dil flui,
lu esas la loko ube juntas su omna flui dil universo.
Lu esas lo Feminala dil Universo.
Lo Feminala, pro lua pasiveso,
esas sempre vinkero di lo Maskulala.
Pro lua pasiveso, lu tenas su infre.
Se la granda rejio basigas su avan un mikra,
per co ipse lu konquestas olu.
Se la mikra rejio basigas su avan la granda

per co ipse lu konquestesas da olu.
La unu konquestas pro la fakto ke lu basigas su,
e l'altru konquestesas pro la fakto ke lua basigas su.
La granda rejio volas nulo altra
kam unionar la homi e nutrar li.
La mikra rejio volas nulo altra
kam partoprenar la servo por la homi.
Singlu tale obtenas quon lu volas,
ma lo esas la granda qua devas basigar su.

(Duro sequos)

HISTORIO DI ROMA

LXXVIII. CAIUS JULIUS CAESAR.

Caius Julius Caesar surnomizesis kom deal pro la veneraco produktita per lua prodaji. Il departis por Azia, akompanata da Thermus, e lua frequa viziti a Nikomedes, rejo di Bithynia, naskigis suspekti infamiganta pri lua mori. Balde il kondamnigis Dolabella koram la tribunal. Lor voyajo en Rhodos, ube il intencis kompletigar lua lernado, il kaptesis da pirati, plu tarde retrokomprata ; ilu kaptis li suavice, e punisis li per morto. Kom pretoro, il domtis Lusitania e Gallia, del Alpi til l'Oceano, quan lua navaro trairis dufoye por konquestar Britania. Pro ke Pompeius refuzis a lu la triumfo, lor il kombateskas, ekpulsas ilu de Roma e vinkas il en Pharsalos. Kande on prizentis ad il la kapo dil desvinkinto, il varsis lakrimi, e facigis ad il funero maxim honorizanta. Siejata plu tarde dal federiti di Ptolemaios, il kontentigis per lia morto e per olta di ca rejo la mano (fantomo di mortinto) di Pompeius. Pharmaces, filiulo di Mithridates, fugeskis quik kande il audis pronunciar lua nomo. Caesar vinkis en Afrika e Juba e Scipio, pose la yuna filiuli di Pompeius en Hispania lor decidiganta batalio eventinta proxim la fortifikata urbo Munda. Pose, per pardonar al amiki di lua rivalo, il renuncis la odii samatempe kam il despozis la armi : nome Lentulus, Afranius e Faustus, filiuli di Sylla, esis la nura Romani quin il perisigis. Nominata dal Senato kom diktatoro perpetua, il falis, en la *Curia Hostilia*, sub duadek-e-tri vunduri mortigiva quin facis ad il la konspiranti, di qui Cassius e Brutus esis la chefii. La kadavro di Caesar expozesis avan la tribuno dil diskursi ; lore, onu dicas, esis suneklipso.

LXXIX . CAESAR OCTAVIANUS.

Caesar Octavianus iris de la familio Octavia ad olta di le Julius. Por venjar Julius Caesar, qua institucabis lu kom sua heredanto, il vinkis, en Macedonia, Brutus e Cassius, faceri dil mortigo di lua onklulo. Sextus Pompeius, filiulo di Cneius Pompeius, esforcis rikonquestar la havaji patral : il vinkis lu che la maro-stretajo di Sicilia.

Konsulo Marcus Antonius guberniestro di Siria, esis sklavo di lua pasiono por Kleopatra : il vinkis lu komplete en la gulfo di Ambrakia, sur la litoro di Actium. Il submisigis lo cetera dil mondo da lua lietnanti. La Parthi retrodonis a lu voluntale la agli Romana quin li prenabis de Crassus. La Indiani, la Skythi, la Sarmati, la Daci, quin il ne domtabis, sendis a lu donacaji. Il klozis per lua manuo la pordi dil templo di Janus Bifrons, qua, ante ilu, esabis klozata nur dufoye : erste dum la tempo di Numo, plu tarde pos la unesma milito punika. Nominita dal Senato kom diktatoro perpetua, il esis, pro lua bel agi, surnomizita la deala Augustus.

LXXX. CATO LA PRETORO.

Cato la Pretoro esis la nepotulo di Cato la Censoro. Dum la tempo kande on edukis ilu en la domo di Drusus, lua onklo, nek la promisi nek la minaci da Q. Popedius Silon, chefo dil Marsi, ne povis instigar lu dicar ke il esis favoriza al skopo dil federiti. Sendita kom questoro en la insulo Chipro por transportigar a Roma la richa heredajo di Ptolemaios, il efektigis ta misiono kun la maxim skrupuloza fideleso. Plu tarde, lua opinio kom senatano esis ke on devis punisar per la morto la kompliki di Catilina. Dum la intercivitana milito, il divenis partisano di Pompeius. Pos la desvinkodi Pharsalos, il duktis, tra la nepopolizita loki di Afrika, armeo di qua il cedis a Scipio, ekskonsulo, la komando quan on grantabis a lu. Pos la destrukto di lua partiso, il retretis en Utica, ube il exhortis sua filiulo probar obtenar la klementeso di Caesar ; koncerne ilu, pos lektir la traktato di Platon pri la bonaji quin la morto prokuras, il mortigis su per sua propra manuo.

LXXXI. M. TULLIUS CICERO.

Marcus Tullius Cicero, veninta de Arpinum e filiulo di Romana kavaliero, decendis de rejo Tullus Attius. Dum lua yunevo, il pledis kun multa eloquenteso e libereso la proceso di Roscius kontre la favorati di Sylla. Timante ke ilua audaco povus atraktar a su funesta odii, il iris ad Athena por perfektigar ibe lua lernado. Italoke, il askoltas kun granda zelo, la lecioni dil akademiana filozofo, Antiochus. La amo por eloquenteso duktas ilude Athena ad Azia, pose Rhodos, ube il adoptas kom instruktisto la Greko Molon, la retoro maxim parol-habila di ta epoko, e qua ploris, onu dicas, dum previdar ke ca yuna diciplulo prenos de Grekia la palmo dil arto oratoro. Cicero administris Sicilia kom questoro, dum la tempo di lua edilesa, il kondamnis Caius Verres pro krimino di konkusiono. Kom pretoro, il liberigis Cilicia de la banditi qui invadis ol. Kom konsulo, il punisigis per morto la kompliki di Catilina. Balde la odio da P. Clodius, la intrigi da Caesar e da Pompeius, di qui il suspektabis e notizabis l'ambicio kun tam multa libereso kam il montrabis recente kontre la partisani di Sylla, tandem la koruptbleso dil konsuli Piso e Gabinius, tante bone pagata da Clodius per la trezori di Macedonia ed Azia, quin il donigabis a li kom lia provinci ; ica omna motivi exilgis Cicero. Il retrovokesis kurtatempe pose segun la demando da Pompeius ipsa, di qua il divenis partisano dum la intercivitana milito. Pos la desvinko da Pompeius Cicero obtenis de Caesar pardonon quan la vinkanto ofris a lu ante ke il demandabis co adilu. Pos la mortigo da Caesar, il servis Augustus, e deklarigis Antonius kom enemiko dil patrio. Kande Caesar Octavius, Lepidus ed Antonius formacis lia triumviraro, la morto di Cicero semblis esar kondiciono nekareebla por la konkordo dil triumviraro. Quik asasinisti sendesas da Antonius ; Cicero retretinta en Formies, repozis ibe, kande korvo per malauguroza presigno, savigis ilu la desfortuno qua minacis lu. Il egorjesis lor lua fugo ; on portis lua kapo ad Antonius.

HAMSTRO E POETO

Hamstro dicis a poeto :	Tu darfas ya selektar pseudonimo !
“Kompevez a meskineto,	Imitez do la homi,
Nam me ploras solitar	Qui celas sua nomi
Sur pagino dil Rimar’.	E qui por divenar notora
Por me nula rimo,	Selektas altra plu sonora !
Por me nul estimo !	
Me jacas viktimo	Tu sequez tal exemplo
Kun mea lakrimo !	Nam en la mondo regnas semblo !
Ho harda rejimo,	
Por me nul imprimo ;	Kom « Hamstro » nule tu sucesos,
Me rest anonimo,	Nam borgozeto ya tu esos,
Nam mankas la rimo. »	Ma sub la nomo di « L'orea rato »
Dicis poeto : “Tu havas animo !	Probez ! e tu divenos laureato !

Rezumo di lo preirinta:. *Pos ke lua fratulo Ménélaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Kande la Akhaiani komencas desvinkar lore Deino Hèrè rezolvas intervenar per suplikar Zevs qua paroleskas. Plu tarde Deino Athènè instigas Diomèdès kombatar sucesoze Arès la milito-deo. Pro diskurso dal divinisto Hélénos la Troiani rihavas kurajo e la milito divenas mem plu frenezioza. Senesperigita la spozino di Hektôr iras renkontre ad elua mariajito kun elua infanteto. Eventas ke Hektôr defias la Akhaiani e Menelaos volas luktar kontre il, ma lua kompanuli impadas lu aceptar ica kombato quan li opinionas esar tro riskoza por Menelaos. Ma fine Aias ed Hektor rezolvas interafrontar. Tamen, la kombato cesas instantale pro ke nulu povas esar vinkanto. La suprega Deo, Zevs, kunvokas la altra Dei. La kombati pluduras e Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La rejo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani.*

-Askoltez me, ho Troiani, Dardaniani e cetera Federiti. Me esperis retrovenar ad Ilios frapita dal venti erste pos destruktir la navi ed omna Akhaiani ; ma la tenebro venis qua salvis la Argiani e la navi sur la litoro dil maro. Pro to, ni obediez la nigra nokto, e ni preparez la repasto. Desjungez la kavali havante bela krinaro e donez nutrivo a li. Adduktez quik del Urbo bovi e grasa mutonini, ed adportez dolca vino de via domi, ed amasigez multa ligno, por ke, dum la tota nokto, til la retroveno da Eôs naskanta lor la matino, ni acendez multa fairaji di qui la brilo acensez aden l'Ouranos, ed en la skopo ke la haroza Akhaiani ne utiligez la nokto por fugar sur la vasta dorso dil maro. Li, adminime, ne enirez quiete lia navi, e singlu de li, dum enirar lua navo, forporitez a lua lando vunduro facita per nia piqui e nia akuta lanci ! Omna ceteri de nun timez adportar la milito lamentinda al Troiani domteri di kavali. La heraldi, kara a Zevs, vokez, tra la **urbo**, la yuneti e la oldi havante blanka

tempori kunvenar adsur la turmi erektita dal Dei ; e ke la timida mulieri, singla en elua domo, acendez granda fairaji, por ke on vigilez sorgoze, pro timo ke on enirez tote neexpektite la Urbo, dum la absenteso dil viri. Agez quale me dicas lo a vi, grandanma Troiani, nam mea parolis esas salvanta. Quik de la retroveno da Eôs me parolos itere al Troiani domteri di kavali. Me fanfaronas, pos suplikir Zevs e la cetera Dei, balde ekpulsar de hike ita hundi ke la *Keriadduktis* sur la navi nigra. Ni vigilez ipsa dum la nokto ; ma quik de la kloko unesma dil matino, ni kovrez ni per nia armi e ni pulsez l'impetuoza Arès adsur la kava navi. Me savos kad la brava Diomèdès Tydeido retropulsos me fore de la navi til la muraro, o ka, perforante lu per la bronzo, me forportos lua korpa restajo sangoza. Morge il povos gloriizar su pri lua forteso, se il rezistos a mea piquo ; ma me esperas prefere ke, morge, kande Hélios su levos, il falos kom ulu del unesma viktimi, tote sangoza, meze di turbo di lua kompanuli. Ed ‘utinam’ me esez nemortiva e sempre

yuna, ed honorizita quale Athènè ed Apollôn, tam kam esas certa ke ca dio esos funesta al Argiani !

Hektor parolis tale, e la Troiani aklamis. E li desligis de la yugo la kavali humidigita pro la sudoro, ed ili ligis li kun rimeni apud la chari ; e li adduktis quik del Urbo bovi e grasa mutonini ; e li adportis dolca vino e pano de lia domi, e li amasigis multa ligno. Pose, li sakrifikis kompleta hekatombi por la Nemortivi, e la vento portis di oli la fumuro dika e dolca aden l'Ouranos. Ma la Dei felica ne volis acceptar ico e desprizis la sakrifiko, nam lu plualtigis la santa Ilios, e Priamos, e la populo di Priamos havante fraxina piqui.

E la Troiani, plena de espero, passis la nokto sur la voyo dil milito, acendinte granda fairaji. Quale, kande la astri cintilifas en l'Ouranos cirkum la klara Sélènè, e ke la vento ne trublas l'aero, on vidas lumizesar la somiti e la alta promontorii e la vali, e ke l'Aithèr senlimita apertesas an la kolmo di Ouranos, e ke la pastoro joyoza vidas brilar omna astri ; same, inter la navi e la fluanta aquo dil fluvio Xanthos, la fairaji dil Troiani brilis avan Ilios. Mil fairaji tale brulis en la planajo ; ed, apud singla de li, sidis kinadek militisti cirkum la flamo ardoroza. E la kavali, manjante hordeo ed aveno, standis proxim la chari, dum vartar Eôs havante bela trono.

RAPSODIO 9ma

Dum ke la Troiani tale instalis lia gardisti, la deziro por la fugo, qua akompanas la (Duro sequos)

kolda teroro, sizis la Akhaiani. E le maxim brava frapesis per opresanta tristes.

Same, kande amba venti Boréas e Zéphyros, suflante del Mrèkè, perturbas la fishoza maro, e ke la nigra aquo inflesas e desvolvesas en spumo-amasi, tale, en lia pektori, laceresis la kordio dil Akhaiani. E la Atreido, frapata per granda chagreno, imperis la heraldi havante sonora voce vokar, singlu per lua nomo, e sen tardeso, la viri al *agora*. Ilu ipsa vokis le maxim proxima. Ed omni venis sideskar en la *agora*, plena de tristes. Lore Agamnôn staceksis, varsante lakrimi, quale fonto abundanta qua falas larje de alta roko. Kun profunda sospiro, il dicis al Argiani :

-Ho amiki, Reji e chefis dil Akhaiani, la Kronido Zevs presegis me per pezoza desfortuno, lu qua solene promisabis a me ke me retrovenos adheme erste pos destruktir Ilios havante muraro solida. Nun, il projetas fraudo funesta, ed il imperas me retroirar sen glorio ad Argos, kande me ja perdis tanta militisti ! Ed ico plezas al omnopovanta Zevs qua abatis la citadeli di tante grandanombra urbi, e qua abatos ankore plusa de oli, nam lua povo esas tre granda. Nu ! obediez vi omna mea paroli : ni fugez sur nia navi vers la amata sulo di nia patrio. Ni nulatempe kaptos Ilios havanta larja stradi. Il parolis tale, ed omni duris esar muta, e la filiuli dil Akhaiani esis trista e tacanta. Tandem, Diomèdès audacoza al kombato parolis meze de li :

TILL STRIGOSPEGULO

La duadek-e-unesma rakonto

(Dicas, quale Strigospegul' sempre kavalkas sur flaveta kavalo e ne esas volunte ibe, ubi esas yuneti.

Strigospegul', ilta esis sempre plezure en gaya rondo, e dum lua vivo, tri esis la cirkonstanci, olquin ilu segun sua naturo evitis. Unesme il ne kavalkis sur griza, ma sempre sur flaveta kavalo, pro la sensaciono quan il havis pri co. Altre il nulaloke prizis esar, ubi 'kindi' esis, nam onu plu atencis la petulemeso dil yuneti kam on atencis ilu. La triesma afero esis, ubi esis tro afabla gasteyestro, che ica il ne prizis esar gasto, nam tro afabla gasteyestro, ilta ne atencas sua posedajo e kustumale esas drinkemulo. Ibe anke ne esis lua societo, nam ibe onu ne povas ganar pekunio etp. Lu anke evitis absorbar singlamatine sana manjajo, havar

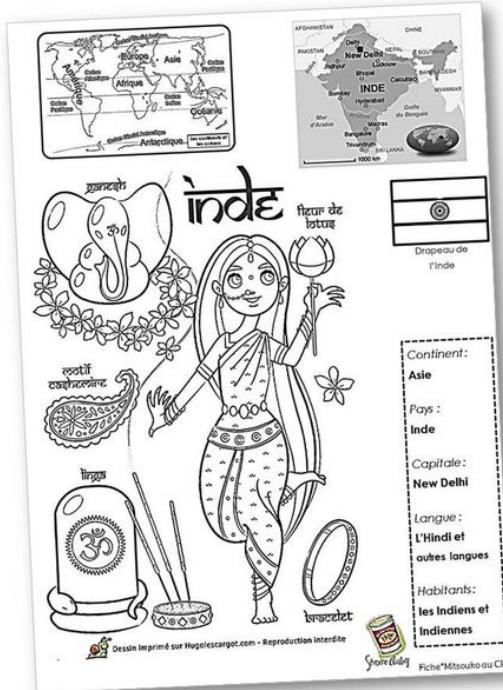
granda feliceso ed anke fortika drinkajo. Nome sana manjajo, ico esas herbo, irge sana ol povas esar. Il anke evitis la manjajo dil apoteko. Quankam ol esas sana, ol tamen esas indiko pri maladeso. Ke co esas la granda feliceso, kande petro falas de la tekto o trabo de la domo, lore onu kustumas dicar : "Se me stacus ibe, la petro o la trabo falante mortigus me, ico esis mea granda feliceso evitar co. » Tala feliceson il volunte kareis. Ke la fortika drinkajo esas l'aquo. Nome la aquo jirigas granda roti di muelilo per sua fortreso. Anke plu kam un bona kompanulo per ol drinkas sua morto.

(Duro sequos)

La Babel-turmo Indiana

En la lando dil multa lingui

En la skopo povar komunikar en tota India, ma anke interne dil sama familio, la savo di plura lingui esas absolute necesa. India havas 22 oficala lingui, ma la nombro dil uzata idiomii esas multe plu granda. Quale la Indiani travivas ca sistemo di multa lingui depos lia infanteso ?

En India, la lernado di plura lingui esas neceseso por povar komunikar en la tota lando e mem interne dil familio, di qua la membri parolassovente (ofte) diversa lingui. Tale Akshaya, yunineto evanta ok yari, di Kerala (sud-India) lernas en la skolo la « malayalam » - la regionala linguo di Kerala – same kam la « hindi » – un de la lingui quin onu parolas min o plu bone en diversa regioni di la lando – ed instruktesas generale en la angla. Se kande el retrovenas adheme, Akshaya parolas « malayalam » kun elua patro ed elua geavi patrala, elua matro, koncernante elu, parolas ad el nur en la « tamila », olqua esas la linguo regional dil vicina Stato Tamil Nadu, de qua ce laste dicita mulieroas veninta.

Konseque ca yunineto mustas dominacar quar diversa lingui e quar alfabeti diferanta. Nome por igar la kozi mem plu komplikita, la « hindi » e.g. skribetas per literi « devanagari » , heredita de la sanskrito, dum ke la « malayalam », dravidiana linguo, qua ne havas la sama origino, adoptis skribomaniero brahmal per silabi, kontenanta ne min kam 51 signi bazal, kontre ke la angla docesas danke la latina alfabeto en la 26 literi quin ni konocas.

Imitante ca prekoca poliglotino, multa yuneti mustas jonglar kun la diversa lingui praktikata en la dicitu lando. Nome, la majoritato del Indiani balnas en etoso di plura lingui depos lia infanteso. To povas

astonar la Europani qui kustumus pensar « un linguo, un naciono ». Quale on agas por vivar – e kompreningar su – meze di tala diverseso ?

Stati e lingui

« *Kad onu ne parolas la Indiana en India ?* » Fakte, vu probable ja audis ca questiono venante de male informata amiki. Nu no ! « la Indiana », kom linguo, ne existas.

La Konstituco dil Republiko Indiana agnoskas la plura lingui di ca lando e previdas aranji vizanta aprobigar ico en omna feldi. En lua Anexajo VIII, ica fondera texto enumeras 22 lingui oficala segun ordino alfabeto (en la Angla).

(...) Ita 22 lingui repartisesas inter linguala familii diferanta ed havanta strukturi distingebla : la dravidiana lingui (tamila, telugu, kannada, malayalam), la lingui tibetiana-burmana (bodo, manipuri, santali) e lingui indiana-aryana (omna cetera idiomii).

La nombro de parolanti en singla de ta lingui esas tre kontrastigita : segun la kontado di 2011, la « bodo » esas la deklarita linguo matral di 0,12% de la habitantaro (to quo reprezentas tamen preske un milion e duimo personi). La « bengali », olta di 8% (plu kam 97 million individui), la « mayalam » di 2,9% (plu kam 34 milion parolanti), dum ke la « hindi » – qua esas la oficala linguo di multa Stati (quale la Bihar, la Himachal Pradesh, la Rajasthan, la Uttar Pradesh...) e sub la etiketo di qua celezas, en la realeso, grandanombra diversaji lingual ed apartaji lokal – esas olta di 43,6% de la habitantaro (t.e. plu kam 528 milion personi).

Generale, la linguo ofical di Stato konkordas kun la linguo majoritatal. Ma to ne esas sempre la kazo. Tale, Kashmiria havas kom linguo oficala la « urdu » e ne la kashmiriana, qua tamen esas plu parolata ibe. Nome la oficala linguo omnakaze ne esas la linguo unika : singla Stato havas ipsa plura lingui ; cetere la Stati povas havar plura lingui ofical.

La kontado Indiana di 2011 mencions nombro de 19.569 lingui e dialekti deklarita dal Indiani kom matrala lingui, ma pos klasifiko, ol retenas la nombro de 121 lingui (ne kalkulante la linguo parolata da min kam 10.000 uzanti en ca lando), dum ke

kontado entraprezita dal projeto « *People's Linguistic Survey of India* » nombrizas 780 parolata lingui, e ke altra statistiki aludas plu kam mil lingui. Granda konfuzeso...

Pluraleso lingual e kohero nacional

Se India grantis importo precipue a du lingui, la « *hindi* » e la angla, en la skopo organiser l'inserturo nacional cirkum komuna soklo, linguala politiki ambicioza iris vers la lingui regional e minoritatal. Ita politiki flexebla, tale, navigis inter la neceseso di kohero nacional e la agnosko di linguala pluraleso, qua devas protektesar. La riskajo demokratal esas ke singlu trovez sua plaso en ita mozaiko, irge qua esez lua linguo matral.

En la praktikado, en la nordala Stati, la konversi eventas sive en la linguo dil Stato, se omna parolanti dominacas ol, sive en « *hindi* »; en olti di sud-India, oli eventas sive en la linguo dil Stato, sive en la angla, ma esas anke frequa ke ta konversi intermixas la lingui. La plu multa Stati posedas anke celuli lingual komisita tradukar la oficala dokumenti a la lingui minoritatal.

Por ameliorar la interagi e la movebleso geografal, la Komisitaro por la instrukto gimnazial dil Indiana guvernerio, institucis, quik de 1952, la bazi di edukado-politiko multalingua. Hodie, omna skoli supozesas propozar trilingua formulo, koncernante la matrala linguo o la regionala linguo, la « *hindi* » ed altra linguo moderna, Indiana o stranjera.

En la realeso, la lernado-tempo atribuita a singla de ta lingui esas tre variebla, segun la skoli, la publika doceyi grantas plu mult importo a la lingui regional, kontre ke la privata doceyi docas precipue la angla.

Ka vu parolas « *English* » ?

To quo esas remarkinda en India, lo esas la fakteto ke la lingui ne esas parietizata en la spaco. La individuala kapableso parolar plura lingui esas tre developata, kun frequa rekursuo al chanji di lingui ed al mixi di la linguala kodexi, segun la kontexti. Ico povas krear situacioni astonanta. Tale, Aswin, veninta habitar en Kerala, parolas a lua grupo de amiki en « *malayalam* » dum ke li spektas kune filmo en « *hindi* ». La telefonilo sonas ed il respondas en la angla,

dum kambiar kelka vorti en la « *bengali* » a lua vicinulo qua sonigas an la pordo di lua apartamento di Bengalore (ube on parolas la Kannada). Ed ico eventas tote naturale.

Fakte, l'aquirado di la lingui en India semblas esar tre pragmatal : on lernas to quon onu bezonas, en aparta kontexto. On konstatas ofte granda eskarto inter la dominaco parolal e skribata di linguo. Exemple, Aswin, studiinta en la Angla en Kolkata, povas parolar la « *bengali* » qua uzesas ibe, ma povas nek lektar, nek skribar ol.

En ta kontexto, la Angla esas grande valorigata talgrade ke certena genitori parolas nun nur la angla a lia filii, esperante ke la dominaco di ta *lingua franca* posibligos a li acesar bona employo ed insertesar en la meza klaso urbal, olqua esas sociale valorigata.

Se la prestijo atribuata al idiomu di Shakespeare duktis a certena formi di « *anglatrigo* », di la lingui Indiana, la angla parolata en India anke subisis tre fortia influo da la lingui lokal, ed aparte da la « *hindi* ».

La « *Indianigo* » di la angla, qua cetere ageskis quik de la komenco di olua prezenteso sur la teritorio Indian, dum la unesma tempo dil koloniigo Britanian, kontributis al elaboro di nova diversaji : « *La Indiana angla* » od « *english* » (plu proxima a la angla) ed anke la « *hinglish* » (situata sur mivoyo inter la angla e la « *hindi* »). Hodie ca « *angla indian* » esas segunmoda. Ludivenis la linguo helpanta di importante parto de la meza klaso. Ol esas parte la linguo di Bollywood, en Mumbai, qua difuzas sua produkturi filmala tra tota India, ed anke same esas la linguo dil ‘radiofoneyi’ nacionala ed olta dil la reklami.

Segun Gurcharan Das, Indiana esayisto famoza, « *se la angla Britaniana esis, pos un yarcento de imperialismo, la linguo internaciona dil XIXma yarcento, se la angla di Usa esas, pos XXma yarcento Usana, la linguo internaciona di hodie, la linguo dil XXIma yarcento povus tre probable esar la « English », od adminime angla idiom forte influata da India. »*

Ma lore, quo povas dicesar pri la lingui regional ? Ica Gurcharan Das ipsa predicas, ke oli duros esar praktikata en lia kontexto

ed evolucionos, tale atestante pri lia bona stando sanesal. Anke, inter la diala jurnali maxim difuzata, ita lingui (« malayalam », tamila, « gujarati », « hindi », « punjabi », « telugu », edc.) esas bone reprezentata, tam bone cetere en la

surpapero edituro kam en la edituro surlinea. « *India esis sempre lando havante multa lingui. To quo facas nia identeso, lo esas juste nia diverseso* », konkluzas Gurcharan Das.

(Artiklo da *Amélie Weigel* extraktita del revuo « *Nouvelles De L'Inde* »)

La « Sarabha »

(rakonto Indiana)

« Me kaptos lu, klamis la furioza rejo ; lu ne povas eskapar a me ! »

E springante surkavale, ilu lansi sua flechi adsur la marveloza animalo. La flechi flugis apud la cervo ; ma lu ne havis timo e kuris sur la herbo tam rapide kam ucelo flugante en l'aero. La kavalو dil rejo galopis sempre plu rapidamente ; la foresto, la kolini, la vali intersequis sen mem ke la rejo perceptis oli. Lua chaso-kompanuli, lua armeo, lua elefanti restabis dope en la foresto e serchis ilu vane. Il obliiviabis li e nulo esis plu importanta en la mondo por il kam la cervo quan il persequis.

« Plu rapide...plu rapide ! » klamis la rejo en lua eciteso. La hufi di lua kavalо tushis apene la sulo. Il kuris en la spaco.

Ma yen subite aparas profunda ravino ! La *Sarabha* transsaltabis ol facile per salto ma la rejo ne vidis ol. Il regardis nur la kaptajo quan ilu persequis. La kavalо, koncerne lu, perceptis ol e, ne audacante saltar, haltis subite an la bordo : la rejo flugis super sua kapo e falis al fundo dil ravino.

« Pro quo me ne plus audas la nesonora bruiso dal hufi di la kavalо ? pensis balde la *Sarabha*. Ka la rejo renuncabus persequar me ? Ecepte ke il falabus aden la ravino ? »

La *Sarabha* regardis dope : il vidis la kavalо gambolar sen kavalkanto e lua kordio plenigesis per chagreno.

« La rejo probable falis en la ravino ed il esas sola. Lua trupi esas tre fore de ilu. Il certe sufras plu kam ulu altra en la sama situaciono embarasanta, nam il posedas armeo fairatra per oraji, plura centi de

La Sarabha instalis la rejo sur sua dorso

Existas cervo qua vivas en tante profunda foresto ke nulu vidas lu irgatempe. La homi nomizas lu la *Sarabha*. Se kande la mondo dormas e ke la suno departis a fora loko, onu askoltas atencoze, forsan on povus audar feble, lua voce venante de la fundo dil bosko. Rejo chasis uladie en ta foresto e penetris ol talgrade ke il povis vidar un *Sarabha* pasar avan il.

« Qua tu esas, bel animalo ? » il klamis. Ma la *Sarabha*fugis e desaparis inter la arbori.

elefanti e viri por protektar lu e vartar lua imperi. Ma nun il esas sola, kompatinda rejo ! Se il vivas ankore me salvos lu. »

Tale pensis la *Sarabhae*, per riturno, il retrovenis al ravino. Kande il arivis an la bordo, il inklinis su e vidis lua enemiko jacante en la polvo e jemante. Il parolus ad ilu per pacema voco : « Rejo di la homi, ne havez pavoro pro me. Me ne esas malfacanta ento, qua tormentas ti qui esas misirinta fore de lia hemo. Me drinkas la aquo quan tu drinkas e me manjas la herbo qua kreskas sur la tero. Me povas helpar tu, ho rejo, ed ekirigar tu de ca ravino. Fidez me, me venas por sokursar tu. »

« Ka mea okuli trompas me ? pensis la rejo. Kad ico ne esas mea enemiko qua venas por helpar me ? »

La rejo regardis la *Sarabha* e lua kordio esis plena de shamo. « Nobla animalo, lu dicis, me preske ne havas vunduri, nam la armaturo qua protektas me esas solida. Ma la penso esir tua enemiko vundas me multe plu kam mea plagi. Pardonex me, ho bonfacanta ento. »

Kande il audis ca vorti, la *Sarabha* saveskis ke la rejo fidis lu ed amis lu. Lu decensis al

fundo dil ravino, instalis la rejo sur sua dorso, riicensis la pento abrupta kun plu multa forteso kam la maxim grossa elefanto e depozis ilu en la foresto.

La rejo, lore, cirkumis la *Sarabha* per lua brakii. « Quale me povus dankar tu ? il dicis a lu. Mea palaco e mea lando esas a tu. Venez, venez a la urbo kun me. Me ne volas e ne povas lasar tu en la foresto ube la chasisti e la falva bestii povas ocidar tu. »

« Magna rejo, respondis la *Sarabha*, ne demandez a me irar aden tua palaco. Mea lando esas hike, en la foresto. La arbori esas mea palaco. Ma se tu volas felicigar me, grantez favoro a me, tun me pregas : ne plus chasez en la foresto ; lasez felica e libera ti qui vivas sub la arbori. »

La rejo promisis ico volente e retroiris al palaco. Lua populo aklamis joyoze lua retroveno. Pose, sen embarasar su per formalaji, la rejo publikigis edikto qua de nun interdiktis ad irgu chasar en la foresto. Lua populo ed omna animali dil foresto pose vivis sempre felica.

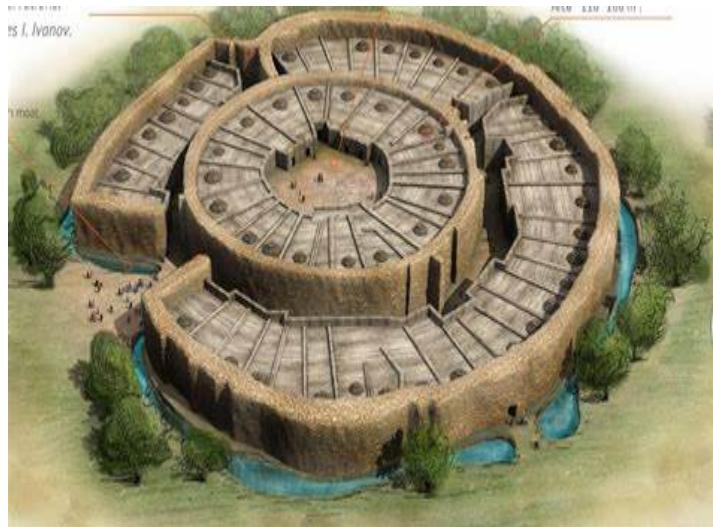
(Extraktita de « *Duadek Rakonti pri la pasinta vivi di la Buddho* »)

ARKAIM : En la centro di impresanta reto de fortifikata loki

L' astonanta masharo de fortifikata urbi qua developesis dum la bronzo-epoko en la stepi di Uralo esas la frukto di prosperanta kulturo...pri qua on savis nulo.

Dum la somero 1987, esquado de arkeologiisti sondas la sulo en la valo di Bolshaia Karaganka, quan la konstrukto di grandega aquo-baseno balde submersos, proxim l'urbo Cheliabinsk, en sudest-Uralo Nulu pensas ke li esas agonta un del maxim granda deskovri arkeologial dil XXma jarcento : nome li expozas ye la jornolumo la famoza Arkaim, fortifikata civito dil bronzo-epoko, qua esas splendide mantenata. Ita trovajo produktos pasionizita debati. Ne nur pro ke ol ripozas en questiono la projeto por equipar la valo, ma precipue pro ke ol divenas objekto di importanta exploto ideologial qua vizas kredigar ke Arkaim esas la originala chefurbo dil Aryani. Triadek yari pose ico ne plus konsideres...Ma la misterioza konstrukteri di ca urbo ne ja livris lia omna sekretaji.

Arkaim okupas la centro di galaxio de fortifikata urbi repartisata sur aproxime 300 km del nordo al sudo, e 200 km de esto ad westo. On kontas sur ita « areo dil civiti fortifikata » plu kam duadek altra enplantacita loki habitata, inter oli esas Sintasha, deskovrita dum la yari 1970ma. Separata le una del altra per kinadeko de kilometri, ita fortresi, konstruktita inter 2040 e 1690 ante nia ero, esas samtempana ad Egiptia faraonal. En ca peizajo Arkaim esas e komuna ed eceptala : nome se ol similesas altra civiti dil cirkumajo, lua fortifikuri e lua sepulteyi esas remarkinde bone mantenata. E lia observado posibligis konfirmar ke, en ta regiono, la kulturo lor la bronzo-epoko esis multe plu kompleksa kam to quon on supozis.

LA UNESMA CHARI HAVANTE ROTI PROVIZITA PER RADII

La sekureso semblas esir hike un del maxim importanta kozi. Situata sur saliajo, Arkaim esis protektata per du dika cirklatra muri samcentra, ye 150 metri e 85 metri de diametri rispektiva, e larja ye 5 e 3 metri. Triesma remparo e fosato, hodie amba destruktita, kompletigis la defensili. Koncernante l'aceso al civito, ol efektigesis per quar koridori labirintal kronizita per turmi. Situata en la kardinala punti, li juntis la muri extera ed interna, meze di qui 70 domi repartisesis quale radii vers la centro nekonstruktita dil civito. Qui lojis en ta spacoza habiteyi, ofte provizata per puteo, per kelero o per furno metalifal ? Maestra mestieristi , ico es certa, qui dominacis la fabriko di armi tre perfektigita e komplexa, la konstrukto dil (unesma) charioti havante roti radiizita o la dresado dil kavali. Ita noviguri difuzesis rapidamente en Europa ed Azia, ma lia inventinti esis nekonocata, nome la kulturo dil stepi dum la bronzo-epoko ne poslasabis ula skriburo.

Til ke en 2015 la genezala cienco tandem furnisis informi per revelar ke la homi dil kulturo Sintashta-Arkaim esis proxima a ti di la kulturo dicita dil kordizita ceramiko : populi okupante la nordo di Europa kontinental, de Rusia til Francia, inter 3000 e 2000 ante nia ero. Ita deskovro ripozas en questiono la antea hipotezi pri konstrukteri veninta de Azia o de Mez-Oriento, lor la tempo koncernata, por la partisani di civito fondata da unesma Aryani mitala.

(Artiklo da *Lionel Cavicchioli* publikigita en la revuo LES CAHIERS DE SCIENCE ET VIE)

OCITANIA

Quankam me ne esas partisano di lua idei, me lektas ofte la artikli dil interretala buletino « Jornalet » qua publikigesas singladie en la Ocitana. Ita linguo esas l'idiomo quan me audis *sovente* (ofte) parolar dal olda e mezevoza rurani dum mea yuneso en Ocitania (sud-Francia). Taepoke, me volunte lernabus ol, ma ol konsideresis lore nur kom dialekt di ne-erudita rurani ed havis nul prestijo. Ol ne plus parolesis en la urbi e ti qui uzis ol regardesis kom nulsavanta personi apartenanta a tre basa klasi social. Konseque, onu ne docis ol en gimnazii e skoli ed ol esis survoye a kompleta desaparo. Fakte, nun, en la sud-Franca regiono (departemento Lot) ube me pasis parto de mea yunevo ol extingesis. Ne plus esas homi qui parolas ol spontane, mem la tre olda rurani, nome la oficala Franca vinkis. Permanas nur la sonora e muzikatra achenzo. Tamen vers 1980 kelka personi rezolvis mantenar o rivivigar ol e kreis bilingua skoli nomizita « calandretas » t.e. « mikra alaudi ». Ica skoli havas relativa suceso, ma oli ne esas grandanombra e ne omni interesesas por lernar linguo havanta nula utileso en la singladia vivo

pro ke, egardante la fakto ke ol ne plus parolesas irgaloke, ol divenis tam artificala kam ula interlinguo, ma esas klare plu desfacile lernebla. La plu multa yuna sud-Franci preferas lernar lingui plu utila a li quale la Angla o la Hispana. Mikra procento de li deziras savar ol pro afeciono al kulturo tradicional di lia regiono e di lua folkloro. Do, bone, ico esas sana e komprenebla regionalismo. Ma esas altri qui intelektas diferante la kozi. E ta altri ne esas Franci, nek Ocitani (sud-Franci) ma Hispana Kataluniani. Quale on informesas pri co, ica Kataluniani volas nedependante de Hispania. Ma, quankam richa, la generalio Katalunia (autonoma regiono Katalunia) esas mikra regiono koniumata inter Hispania e Francia. Se lu divenus vere nedependanta, lu havus enemika landi an lua frontieri : Hispania e Francia. Ico esus tre disagreabla perspektivo qua minacus serioze la posibleso di longatempe duranta nedependante. Lore, la Kataluniani konceptis logikoza ma bizara ideo ; ‘quoniam’ la Kataluniana e la Ocitana esas tre simila e ke en la realeso la Kataluniana esas dialekto di la Ocitana (Ocitane-parolanti e Kataluniani povas bone interkomprender), lore li volas promocigar la Ocitana en sud-Francia ed instigar la sud-Franci a nedependantismo. Ico esas komplete fola ideo, nam la sud-Franci konsideras su kom Franci pro ke nulatempe existis rejio o princio Ocitania. Ocitania esas nur areo linguala quale la basa Germana esas areo linguala di Germania ; e nulo pluse. Kontre ke Katalunia esabis dum la Mezepoko e til la uniono kun Kastilia (fino dil XVma yarcento) potentia rejio dil Hispana peninsulo. La nedependantismo dil Kataluniani havas fundamenti kontestebla ma reala. Ne existas ulo tala che la Ocitani. Tamen, oportas dicar ke til la batalio di Muret (1213) la rejo di Aragonia (lando di qua la precipua parto esis Katalunia) intencis konquestar, norde dil Pirenei, la regiono Languedocia qua esis la centrala punto di Ocitania. La Kataluniani desvinkis e, pokope, Ocitania divenis Franca, en la plu multa regioni sen rezisto, nur en Languedocia esis kruela kruc-milito pro la kataristi e la plagi di ta milito cikatreskis nur tre lente. Ma la tempo pasis e la Languedociani divenis Franci simila a lia cetera samlandani. La deziro dil Kataluniani, qui mantenis lia nedependento-volo danke la permano di lia regionala idiomo, esas rivivigar la Ocitana por instigar la Ocitani a nedependantismo ed ad amikeso kun Katalunia (forsan mem e versimile ad uniono). Tale li havus sat vasta areo (un triimo de Francia) por shirmesar kontre eventuala represo di Francia ed Hispania. Ico esas revajo, utopiajo sensenca, nam la yuna Ocitani nule volas fatigesar por lernar linguo quin li ne savas depos plura generacioni ed abandonar lia nunala linguo matral. Ma la Katalunianisti ne esas realista e li esas obstinema. Li ne volas konciar, ke, se li ne amesas en Hispania, li anke ne esas populara en Ocitania.

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta : [En 1943, gespozi iras a la hemo di oldega mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani, qui konfesas esar celita Druidi. Ma ye la fino dil repasto la centyara onklulo havas subite nebona stando. Lu tamen rikoncieskas e, pose, lu durigas la naraco pri eventi sempre plu astoniva di ilua fora yuneso... Il mem naracas la diskreta ceremonio di lua fianco e la tristeso di lua departo de ta nekonocata e celata loko. Ma pose il havas nekonsolacata nostalgio til ula dio kande il asistas rurala ceremonio tre anciena. Ma il havas la desfortuno, lore, grave maladeskar. Il sucesas tamen transvivar e divenas studento en granda skolo di Paris e fine frequentas homi di alta sociala klasi havanta politikala opinioni Bonapartista. Sur demando da lua fiancito, il sucesas predicar la futuro. Plu tarde, fatigata per la longa duro dil tempo dil fianceo, il volas instigar energioze lua

futura bopatro accepter lua mariajo. Ma ilta esas fanatika partisano Bonapartista. Tamen il furnisas bona motivo por lua konduto. Pose, en la manjo-chambro, sequas long expliko pri temi esotera. La yuna gespozi admiras la sereneso dil adepti di ca antiqua kulto opoze al transpaso di un de li. Pose, li promenadas en foresto e renkontras stranja persono. Plu tarde, li retrovenas al chambro di lia onklulo qua volas dicar importanta kozi a li. Pro ke il indijas forteso, il instigas sua nevulo lektar kayero redaktita da il. Il informesas pri la renkontro di lua onklulo kun la futura Napoléon III e pri la preparo dil eskapo da ca princo de lua karcero.]

Me ne multe dormis dum ta nokto. Quik de la venerdio, me esis en la depozeyo di Valenciennes por verifikar stoki de karbono, por esar prezenta lor l'arivo di mea « klienti ».

Esas adminime 120 kilometri de Ham til Valenciennes e, departinta quik del auroro en kabriolet (mikra veturo provizita per tendo movebla, havante du roti e kontenanta du plasi, tirata da kavali), iti povis nur arivar por la treno dil vespero en ca urbo di denteloindustrio. Per supozar ke li esos ibe ye 4 kl.pdm,ico esante la maxim optimista konjekto. Se li falias enirar la treno di 6 kl. ½ por Bruxelles, me kushigos li en mea propra chambro, nam pos alarmo efektigita an la frontiero, la veturi esus severe vizitata.

Me agis sagace. Ye 4 kl. 20 mea du voyajanti ekiris la posto-vehilo che la « Hôtel des Messageries » (Hotelo dil Transportado), e me hastis duktar ili al fervoyo-staciono ube me savis quale disimular li til la deproto dil treno.

La princo razabis lua *mustacho* (labio-barbo) e lua menton-barbo, ilua matida karnaciono redigesis e du falsa vangobarbi enkadrizis lua vangi – en la skopo igar lua aspekto plu konforma al konvencionala tipo di Anglo deskriptita sur la pasporto qua livresis a me.

Louis Napoléon, cetere, ne cesis parolar a me en la Angla, e me respondis per « very well » e « yes indeed » qui esas la unika vorti quin me savas en l'idiomo di Shakespeare – ico vizis trompar nediskreta oreli.

Konseque omno eventis maxim bone, kande arivante che la fervoyo-staciono, Thelin, portante la valizo dil princo, interpelesis dam employato.

-Ha quala surprizo !...me ne expektis ico ! Ka tu ne plus esas en Ham ?

-Quale tu vidas...E tu, ka tu livis la jendarmaro por la fervoyo ?

-Me ne plus interesesis pri to, me demandis mea retreto por engajesar hike kom surveyanto...onu esas evidente plu libera...e mea familio esas hike.

-Nu, bonege... la chambristulo probis interruptar lu. Ma la ex-jendarmo duris volar parolar a lu...

-Tale, ne esas longa tempo depos ke tu livis tua Napoléon...Kad il duras vidar la « belle Sabotière » (bela Lignoshuistino) ?...

-Me supozas lo... Me anke ne plus deziris moldar en karcero, mem kom volontario...Me agis quale tu, me demisionis – e yen me esas servisto di Angla « milord »...lo esas plu agreabla...on voyajas...

-Ka lo esas vera « milord » ?...

-Probable ! dicis sike Thélin por venar rajuntar ni... Il esis livida ; e versimile ni ne aspektis plu bone... nam ni omna tri ne ja savis la nomi enskribita sur ca pasporti qui esis igonta Thélin – quale la princo – Britaniana regnati !

En tote relativa sekureso en la vagono qua utiligesis da me kom ambulanta

kontoro, la princo lore naracis a me la peripecii di lua eskapo... Me repetas hike ca historiala naraco tale quale me recevis ol del ipsa boko di lua protagonisto.

-« Mea eskapo fixigesis ye ca saturdio en l'espero ke ol povus celesar til morge e... grantar a me plu multa libereso por manovrar » explikis a me Louis Napoléon.

« Quik del auroro me levesis, me razis mea *mustacho* e barbo. Grimita da siorino de Montholon, me vestizis super mea vesti la tela pantalono e la bluzo di masonisto komprita da Thélin de ante artiste sordidigita. Pose me

vartis celita en diskreta loko til kande Conneau signifus a me. »

« En mea lito, manekino kuafata per kotona boneto remplasis me. » Komprengesis ke me esis malada e ke mea mediko surveyos la situaciono por ke onu ne trublez mea repozo. »

“Ye 6 kl. 30 la masonisti komisita rifacar la muri di mea lojeyo prizentis su kun lia materialo de eshafodigo. Thélin signifis a li por ke li ne facez bruiso, e mem enirigis li en mea labor-chambro por ofrar a li glasedo de alkoholajo – en la skopo pacientesigar li til ke la « malado vekez ».

(Duro sequos) Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet – *Inter-Kelta Arkidruido*

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesma. Amba revui esas redaktita od redaktata tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino :
<http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alcione

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

<http://www.ipernity.com/home/bebson>

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Mucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo,
li volentez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso
di lia blogo.

«FACEBOOK»-I

Mea propra «facebook» esas Jean Martignon
<http://www.facebook.com/profile.php?id=100000602493096>

Existas anke (inter altri)

Idisti

Bebson Hochfeld

Interlinguo (Linguo Internaciona di la Delegaciono)

Ido-Germania

Ido-Bigoteso

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam KURIERO INTERNACIONA esas la precipua revuo di nia movado PROGRESO e la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO.

Editerio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestijoza interretala revuo ADAVANE ! kontenas anke komenco di libraro virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso <www.publikaji.tk>.

Ultre lo, on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro che la suba interretala loko :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Oi povas trovesar ye la suba adreso :

<<http://www.literaturo.ido.li>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/Konferoporldistaro>

KONTENAO

Vorto dal redaktero.....	01
Listo de utila vorti.....	02
Ivain e la kavaliero kun leono.....	09
La Romani kultivis la libereso religial.....	11
La mulino dil Papo (novelo).....	12
Alternativa medicino.....	18
La volfo, la kaprino e la kaproyuno (rakonteto).....	20
Tao-Te-King.....	21
Historio di Roma.....	22
Nia poeziala angulo.....	24
L'Iliado da Homeros.....	25
Till Strigospegulo.....	27
La Babel-turmo Indiana.....	28
La « Sarabha ».....	31
ARKAIM : En la centro di impresanta reto de fortifikata loki.....	32
Ocitania.....	34
La misterio dil oblikiata vilajeto.....	35
Batalio en la stratosfero (tradukita da Robert Pontnau).....	37
Informi diversa.....	41